

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vihreä talous – kestävän kehityksen edistäminen Euroopassa” (oma-aloitteinen lausunto)

(2013/C 271/03)

Esittelijä: **Joana AGUDO I BATALLER**

Toinen esittelijä: **Pedro NARRO**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 15. marraskuuta 2012 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Vihreä talous – kestävän kehityksen edistäminen Euroopassa.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 26. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnessa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 108 puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK pitää osallistavan vihreän talouden kehittämistä merkittävimpänä haasteena, johon EU:n on vastattava lähivuosina, mikäli se haluaa olla globaali talousvalta. Rio+20-konferenssissa EU painotti vihreää taloutta yhtenä kestävän kehityksen muotona. Nyt EU:n on aika toimia. Siksi tarvitaan talouskehitysmalli, jossa priorisoidaan julkisia investointeja ja määritellään asianmukaisesti yksityisiä investointeja koskevat kannustimet, kun kyse on ”vihreistä” infrastruktuureista sekä ”vihreästä” tutkimus-, kehitys- ja innovointitoiminnasta. Tavoitteena on yhtäältä vauhdittaa tuotantotoimintaa, jotta nykyinen taantuma taltutettaisiin nopeasti, ja toisaalta toteuttaa taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta johtoasemasta käsin siirtyminen kohti tätä kolmatta teollista vallankumousta.

1.2 ETSK:n mielestä tuotanto- ja kulutustapaan tehtävät syvälliset ja välttämättömät muutokset edellyttävät ensisijaisesti sitä, että kansalaisyhteiskunta otetaan mukaan tähän osallistavaan vihreään talouteen siirtymisen prosessiin kaikilla tasoilla, erityisesti sektori- ja alueellisella (unioni-, jäsenvaltio- ja alue-) tasolla. Tarvitaan osallistumista edistävää johtamista tämän muutoksen synnyttämän vastustuksen ja sen aiheuttamien kielteisten vaikutusten minimoimiseksi. Nimenomaan osallistuminen mahdollistaa edistymisen taloudellisissa, sosiaalisissa ja ekologisisa näkökohdissa kestäväällä tavalla.

1.3 ETSK toteaa huolestuneena, että ekologisia verokannustimia on vähennetty viime vuosina merkittävästi sellaisten finanssipoliittisten säästötoimien johdosta, joilla on dramaattinen taloudellista toimintaa supistava ja työpaikkoja vähentävä vaikutus. IMF on myöntänyt, että näiden politiikkojen todellinen

supistava vaikutus tuotannolliseen toimintaan on ollut paljon suurempi kuin mitä tähän mennessä on arvioitu.

1.4 ETSK painottaa, että osallistavaa vihreää taloutta kehittämällä mahdollisuudet työpaikkojen luomiseen lisääntyvät. Vihreiksi työpaikoiksi ei ymmärretä yksinomaan työpaikkoja, jotka liittyvät tiettyihin uusiin kehittyviin aloihin, vaan kaikki ne työpaikat, joita syntyy kaikilla aloilla tuotantoprosessien ja tuotteiden ”vihertymisen” seurauksena. Asianmukainen siirtyminen kohti vihreää taloutta edellyttää aktiivisia työllisyystoimenpiteitä, joilla taataan kunnollisten työpaikkojen luominen, työssäkäyville työntekijöille suunnattu ammatillinen koulutus ja jatkokoulutus mukaan luettuina. Naisten ja nuorten työllistyminen näille aloille on tämäntyyppisen kasvun kannalta keskeinen tekijä.

1.5 ETSK pitää työmarkkinaosapuolten yhteisymmärryksen perustuvaa teollisuuspolitiikkaa välttämättömänä toimenpiteiden koordinoimiseksi teknologisen innovoinnin alalla ja muutosten vauhdittamiseksi tuotantoinfrastruktuureissa monilla eurooppalaisilla aloilla, joihin vähähiilisen ja resurssitehokkaan talouden luominen vaikuttaa. Se edellyttää myös huomattavia investointitoimia yrityksiltä.

1.6 ETSK katsoo, että EU:n on sisällytettävä kestävän kehityksen strategian tavoitteet kaikkiin politiikkoihinsa, ennen kaikkea Eurooppa 2020 -strategiaan sekä sen seitsemään lippulaivahankkeeseen. EU:n eri strategioiden on oltava keskenään johdonmukaisia, ja komission jäsenten on puhuttava tästä aiheesta yhdellä äänellä. Aivan erityisesti komission pitää käyttää Eurooppa 2020 -strategian puolivälisarviointia hyväkseen lujittaakseen kestävän kehityksen elementtejä siinä ja yhdentääkseen sen

jäännöksettömästi kestävä kehitys koskevan Euroopan unionin strategian kanssa. On määriteltävä ja sovellettava indikaattoreita, jotka liittyvät kasvun laatuun ja mahdollistavan kasvun seurannan ja arvioinnin.

1.7 ETSK korostaa merkittävää roolia, joka EU-ohjauksella ja vuosittaisella kasvuselvityksellä voi ja tulee olla kestävä kehityksen politiikkojen seurannan varmistamiseksi. ETSK katsoo, että ympäristön kannalta haitalliset tuet on poistettava, ja pitää ympäristöverotuksen lisäämistä koskevia jäsenvaltiokohtaisia suosituksia sekä jäte- ja vesihuoltoa ja kierrätyksen parantamista koskevia suosituksia välttämättöminä. Jäsenvaltioiden tulisi osoittaa näillä aloilla nykyistä suurempaa kunnianhimoa ja pyrkiä laaja-alaisempiin tavoitteisiin.

1.8 ETSK ilmaisee huolensa siitä, että EU:n monivuotiseen rahoituskehukseen 2014–2020 sisältyy merkittävä ristiriita: eniten hiilidioksidipäästöjä aiheuttavat talouden alat (asuminen, energia, teollisuus ja liikenne) eivät ole niitä, minne osoitetaan eniten EU:n varoja, jotta helpotettaisiin niiden vihreään talouteen siirtymisen prosessia. Siksi on erittäin tärkeää lisätä tätä rahoitusta huomattavasti ja varmistaa, että se käytetään vaikuttavalla ja tehokkaalla tavalla.

1.9 ETSK katsoo, että on erityisen tärkeää edetä ympäristöverotuksen alalla, mukaan lukien verokannustimet yrityksille, jotka perustavat uudelleeninvestointeihin tarkoitettuja rahastoja ilmastonmuutoksen torjumista varten, edellyttäen, että niitä hallinnoidaan yhteisesti työnteekijöiden kanssa.

1.10 EU:n kauppapolitiikan osalta ETSK katsoo, että teollisen toiminnan siirtymiseen liittyvien riskien välttämiseksi tulisi harkita hiilidioksidiverotusta vastaavien tuontitullien asettamista maille, jotka eivät hyväksy päästöjen vähentämistä koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

2. Johdanto

2.1 Vuonna 2011 OECD ja UNEP laativat kumpikin kattavat raportit vihreästä taloudesta, ILO käynnisti ohjelman "Vihreät työpaikat", ja yksi vuonna 2012 järjestetyn Rio+20-konferenssin pääaiheista oli "Vihreä talous kestävä kehityksen ja köyhyyden poistamisen politiikkakehyksessä".

2.2 Vuonna 2006 EU:ssa uudistettiin kestävä kehityksen strategia, ja vuonna 2009 otettiin käyttöön EU:n ilmastonmuutos- ja energiapaketti, jolla pyritään vähentämään kasvihuone-

kaasuja 20 prosenttia, nostamaan uusiutuvien energialähteiden osuus 20 prosenttiin ja parantamaan energiatehokkuutta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä⁽¹⁾. EU:n tulee pyrkiä yhä merkittävämpiin vähennyksiin vuosiin 2025 ja 2030 mennessä. Vuonna 2011 komissio hyväksyi lippulaivahankkeet "Resurssitehokas Eurooppa"⁽²⁾, "Etenemissuunnitelma – siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050"⁽³⁾, "Luonnon monimuotoisuutta koskeva EU:n strategia vuoteen 2020" ja "Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa"⁽⁴⁾.

2.3 ETSK on aina kannattanut ajatusta talouden viherryttämisestä, joka on yksi keino edistää kestävä kehitys. Komitea katsoo, että kansalaisyhteiskunnan ehdotukset siirtymisestä kohti osallistavaa vihreää taloutta on asetettava etusijalle EU:n ja jäsenvaltioiden politiikassa, ja korostaa erityisesti, että kaikkien työmarkkinaosapuolten on tehtävä tiivistä yhteistyötä. Useissa komitean lausunnoissa onkin käsitelty tähän kysymykseen liittyviä eri näkökohtia ja komission esittämiä ehdotuksia. ETSK on korostanut, että vihreän talouden ja hallinnon kehittämistä ei voida erottaa kestävä tuotannon, työllisyyden ja kulutuksen edistämisestä eikä naisten ja miesten tasa-arvoon tähtäävästä strategiasta tai EU:n ilmastonmuutostoimien paketista.

3. Vihreä talous

3.1 Osallistavassa vihreässä taloudessa on löydettävä tasapaino taloudellisen vaurauden, tiiviimmän sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä luonnonvarojen entistä paremman säästämisen ja järkevämmän käytön välillä nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin säilyttämiseksi. Siinä pyritään tuotannon dematerialistamiseen, toisin sanoen irrottamaan talouskasvu luonnonvarojen käytöstä, saastumisesta ja jätteiden syntymisestä.

3.2 ILO:n mukaan vihreät työpaikat ovat työpaikkoja, joiden avulla yritysten ja taloudenalojen ympäristövaikutukset voidaan vähentää kestäväpohjaiselle tasolle ja jotka osaltaan auttavat vähentämään energian, raaka-aineiden ja veden kulutusta, luopumaan hiilitaloudesta ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. "Vihreän työpaikan" käsite on varsin dynaaminen, sillä "vihreitä työpaikkoja" ja "ei-vihreitä työpaikkoja" erottava jakolinja riippuu teknologisen innovoinnin prosesseista. Vihreitä työpaikkoja eivät näin ollen ole ainoastaan työpaikat, jotka liittyvät tiettyihin uusiin kehittyviin aloihin, vaan kaikki ne työpaikat, joita syntyy kaikilla aloilla tuotantoprosessien ja tuotteiden "vihertymisen" seurauksena.

⁽¹⁾ Ks. tiivistelmä asiakirjassa COM(2011) 21 final, liite 1, ja osoitteessa http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

⁽²⁾ COM(2011) 21 final.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:FIN:FI:PDF>

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:FI:PDF>

3.3 Vihreän talouden kehityksen määräävät kaksi keskeistä tekijää, joista toinen liittyy ilmastonmuutoksen torjumiseen tähtääviin politiikkoihin ja toinen kehittyvien maiden käymään kovenevaan kilpailuun yhä niukemmista ja kalliimmista resursseista.

3.4 Vihreässä taloudessa ei ole kyse pelkästä kehittyvien alojen ja toisten, perinteisempien alojen välisestä alakohtaisesta mukauttamisesta (jossa lähtökohtana on teknologinen sysäys kohti vähähiilistä taloutta). Se käsittää myös tuotanto- ja kulutustapojen ekologisen nykyaikaistamisen niin, että yritysten lisäarvon kasvattamista ja niiden ekologisen kestävyuden parantamista – liittyen materiaalien säästämiseen, energiatehokkuuteen, työn organisointiin sekä työntekijöiden ja yrityksen välisiin suhteisiin – koskevat tavoitteet otetaan huomioon parannettaessa kaikkien tekijöiden tuottavuutta.

3.5 Viime vuosina maapallon kapasiteetin rajat ovat käyneet ilmeisiksi, kun ajatellaan sekä kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi käytettävissä olevia luonnonvaroja että maapallon kykyä ottaa vastaan jätteitä ja saasteita.

3.6 Ei pidä unohtaa ilmastonmuutoksen vaikutuksia terveyteen: äärimmäisten sääolosuhteiden yleistymisen, ilmakehän otsoni- ja hiukkaspitoisuuksien nousu ja toksisuuden lisääntyminen yhä korkeampien lämpötilojen johdosta sekä jo kertaalleen hävitettyjen tartuntatautiin leviäminen uudelleen Euroopan mantereelle.

3.7 Merkittävimmissä kehittyneissä talouksissa ja suuressa osassa kehittyviä talouksia energia-, tuotanto- ja liikenne- rakenteen muutoksissa keskitytään lähivuosina siirtymiseen hiili-intensiivisestä taloudesta uudenlaiseen vähähiiliseen talouteen, jossa energiantuotannossa keskeinen asema on uusiutuvilla puhtailla energialähteillä, toisin sanoen energialähteillä, jotka eivät aiheuta kasvihuonekaasuja eivätkä muita vaarallisia jätteitä.

3.8 Tämä syvälleläkkyvä tuotantorakenteiden muutos, jota jotkut kutsuvat kolmanneksi teolliseksi vallankumoukseksi, ei ole kansainvälisen kilpailukykyyn kannalta neutraali etenkin niitä maita ajatellen, jotka ovat energian ja raaka-aineiden nettotuojia, kuten valtaosa EU:n jäsenvaltioista. Siksi jo vuodesta 2009 lähtien monet OECD-maiden hallitukset ovat käynnistäneet kunnianhimoisia kannustussuunnitelmia, joissa investoinneilla vihreisiin infrastruktuureihin ja vihreään tutkimus-, kehitys- ja innovointitoimintaan on ollut keskeinen rooli. Tavoitteena on

yhtäältä vauhdittaa tuotantotoimintaa, jotta nykyinen taantuma taltutettaisiin nopeasti, ja toisaalta toteuttaa johtoasemasta käsin nykyinen tuotannollinen rakenneuudistus.

3.9 Monissa EU-maissa edellä mainittujen suunnitelmien rahoitusta on kuitenkin – unionin talousarvion tavoin – leikattu merkittävästi muiden muassa julkisen talouden säästötoimien johdosta. IMF:n pääekonomisti on myöntänyt, että näiden politiikkojen supistava vaikutus tuotannolliseen toimintaan on ollut paljon suurempi kuin mitä tähän saakka on arvioitu; 28 maassa toteutetun tutkimuksen mukaan vuonna 2008 alkaneesta kriisistä lähtien verokerroin on 0,8:n ja 1,7:n välillä⁽⁵⁾.

3.10 Tämä vihreän talouden vauhdittamisen hidastuminen saattaa aiheuttaa valtavia ongelmia monille EU:n maille, sillä teknologinen ero kehittyneiden ja kehittyvien maiden välillä on nykyisin huomattavasti aiempaa kapeampi ja dynaamisempi. Ei ole taattua, että EU kokonaisuudessaan kuuluu kärkijoukkoon kehittyviä kansakuntia, joille on ominaista vähähiilinen talous. Tämä voi pitkällä aikavälillä synnyttää voimakkaita jännitteitä EU:ssa, sillä se kyseenalaistaisi kyvyn jatkaa taloudellisesti kehittyneemmän, sosiaalisesti yhtenäisemmän ja ympäristön kannalta kestävämmän yhteiskunnan rakentamista. On kuitenkin aiheellista korostaa, että EU:lla on vahva teknologinen ja tuotannollinen johtoasema useilla teollisuusaloilla, jotka ovat selkeästi suuntautuneet tulevaisuuteen.

3.11 Kehitettäessä vihreää taloutta tarvittavin investoinnein ja kannustimin lisääntyvät mahdollisuudet luoda työpaikkoja EU:ssa. Ei voida unohtaa nykyisiä tuotantoaloja, jotka ovat nykyisin EU-maiden talouden perusta. Monista työpaikoista teollisuudenaloilla, joita pidetään nykyisin hyvin saastuttavina, tulee vihreitä työpaikkoja, mikäli kyseisillä aloilla ryhdytään toimenpiteisiin, joiden avulla ne voivat parantaa energiatehokkuuttaan sekä vähentää raaka-aineiden kulutusta ja syntyviä saasteita. Muutamia esimerkkejä: maantieliikenteen alalla yritykset, jotka kehittävät ja valmistavat sähkö- ja hybridiajoneuvoja sekä julkiseen liikenteeseen tarkoitettuja ajoneuvoja; rakennustekniset alat, joilla rakennetaan suurnopeusjunaratoja, jotka mahdollistavat merkittävän energiasäästön matkustajaa kohti lentokoneeseen tai tavanomaiseen junaan verrattuna, sekä rakennusalan toimijat, jotka ovat erikoistuneet energiankulutukseltaan liian tehottomien asuntojen energiansaneerauksiin. Tämän on tapahduttava kehittämällä ja vahvistamalla työmarkkinavuoropuhelua ja työmarkkinaosapuolien välisiä yhteisneuvotteluja sekä työehtosopimusneuvotteluja siten, että lopputulos on myönteinen työpaikkojen (määrä ja laatu) ja tasapuolisuuden (työolot ja palkat) osalta. Kuitenkin vain kahdeksalla EU-maalla on virallinen määritelmä vihreille työpaikoille. Tämä johtaa toisistaan poikkeaviin arvioihin monenlaatuisten eri määritelmien ja menetelmien johdosta.

⁽⁵⁾ IMF Working Paper/13/1. Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers (laajat: Olivier Blanchard ja Daniel Leigh), tammikuu 2013.

4. Kansalaisyhteiskunnan yhteistyö asianmukaisessa siirtymisessä kohti vihreää taloutta, jossa teknologinen innovointi on yritysten kilpailukyvyn kannalta ratkaiseva tekijä

4.1 Tämän kolmannen teollisen vallankumouksen yksi ehdottomasti uusi ominaispiirre on tuotannon tekijöiden saavuttama kehitystaso sekä kansalaisyhteiskunnan huomattava valvutuneisuus ja aikaansaama paine kestävyysajattelua ja ympäristöä koskevissa kysymyksissä. Euroopassa nimenomaan ympäristö- ja kuluttajajärjestöjen, työntekijä- ja työnantajajärjestöjen sekä kansalaisyhteiskunnan muiden toimijoiden voimakas kehittyminen mahdollistaa sen, että edessä olevilla muutoksilla luodaan talous, joka palvelee paremmin hallinnoitavaa sekä sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävämpää kehitystä. Tämä ei tullut kyseeseen aiemmissä prosesseissa, joissa yksittäisten yritysten tasolla tehdyt päätökset määräisivät täysin teknologiset ja tuotannolliset muutokset.

4.2 Kesäkuussa 2009 hyväksytyssä kansainvälisessä työllisyssopimuksessa ILO korostaa, että työmarkkinavuoropuhelu on mittaamattoman arvokas mekanismi, jonka avulla laaditaan kansallisiin painopisteisiin mukautettuja politiikkoja. Se tarjoaa vankan lähtökohdan työnantajien ja työntekijöiden sitouttamiseksi sellaisiin yhteisiin toimiin valtiovallan kanssa, jotka ovat välttämättömiä kriisin voittamiseksi ja kestäväpohjaisen elpymisen edistämiseksi. Työmarkkinaosapuolten yhteisymmärryksen perustuva teollisuuspolitiikka on välttämätön toimien koordinoimiseksi teknologisen innovoinnin alalla ja tuotantoinfrastruktuurien muutosten vauhdittamiseksi monilla eurooppalaisilla aloilla, joihin siirtyminen kohti vähähiilistä ja entistä resurssitehokkaampaa eurooppalaista taloutta vaikuttaa.

4.3 Teknologinen innovointi on olennainen osa vihreää taloutta. Siksi talouden vihertämistä edistävät toimialat, yritykset ja teknologiat saavat enemmän julkista ja yksityistä rahoitustukea, sillä ne lisäävät Euroopan talouden yleistä kilpailukykyä. Tähän liittyen Deutsche Bank on yksityisten investointien kohdentamiseksi määritellyt seuraavat alat ensisijaisiksi ilmastonmuutoksen kannalta:

- vähäsaasteisen ja uusiutuvan energian tuotanto
- energiatoimituksiin liittyvät infrastruktuurit ja hallinnointijärjestelmät
- liikennejärjestelmien osalta rautatie- ja meriliikenteen ja keskipitkällä aikavälillä hybridauton sekä sellaisten biopolttoaineiden tukeminen, jotka eivät maankäytön osalta johda kilpailuun elintarvikkeiden kanssa

— ympäristöystävällinen kemia ja uusien materiaalien tutkimus

— perusteellisuus, joka säästää enemmän energiaa ja on vähemmän riippuvainen raaka-aineista ja joka käyttää entistä enemmän uusia, vähemmän saastuttavia materiaaleja (mukaan luettuna rauta- ja terästeollisuus, vähähiilinen sementinvalmistus jne.)

— rakennustoimet, joilla parannetaan rakennusten energiatehokkuutta ja energiantuotantokapasiteettia

— jätehuolto

— maatalous (mm. ympäristöystävälliset lannoitteet ja torjunta-aineet)

— veden puhdistus-, dekontaminointi- ja suolanpoistojärjestelmät.

4.4 Erityistä huomiota tulisi kiinnittää eurooppalaisten pk-yritysten vaikeuksiin saada riittävä rahoitusta tarvittavien investointien tekemiseksi ekoinnovoinnin alalla.

4.5 Jotta innovoinnista tulisi todellinen kilpailutekijä, yritysten organisaatiomallissa on otettava huomioon käytännöt, joilla kannustetaan työntekijöiden osallistumiseen. Sen hyödyntäminen, että työntekijät osallistuvat työn organisointiin ja yritystoiminnan suunnitteluun, on tekijä, jolla selkeästi edistetään innovointia ja mahdollistetaan tuottavuuden lisääminen. Tältä osin haasteena on uudistaa työmarkkinasuhteiden ja työehtosopimusneuvotteluiden järjestelmä sekä niiden suhde yrityshallintoon.

4.6 Työntekijöiden osallistuminen yrityksissä on yksi keskeisistä osatekijöistä, jolla edistetään Euroopan teknologista johtosijaa monilla aloilla ja autetaan sitä säilyttämään vientikapasiteettinsa. Sitä ei voida tarkastella yksinomaan aikaansaadun vaurauden jakamisen näkökulmasta, sillä se on itsessään vaurauden luomisen kannalta ratkaiseva tekijä, minkä yritykset itse myöntävät⁽⁶⁾. Innovointivaikeudet johtuvat suurelta osin ennen kaikkea jäykistä organisaatorakenteista, joissa työntekijä nähdään pelkkänä välineenä.

⁽⁶⁾ Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön EPOC-hanke.

5. Vihreä talous EU:n politiikoissa

5.1 Rio+20-konferenssissa EU ajoi sellaista osallistavaa vihreää taloutta, joka mahdollistaisi etenemisen kohti kestävästä kehitystä. Komission tavoitteena on edistää kestävästä ja osallistavaa kasvua sisällyttämällä talouden viherryttäminen keskeiselle sijalle Rio+20-prosessiin liittyviä jatkotoimiaan. Varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan ehdottoman tärkeän osallistumisen tähän prosessiin hallitusten on kehitettävä työmarkkinavuoropuhelua.

5.2 Auttaakseen resurssitehokasta Eurooppaa koskevan lipulaivahankkeen ja etenemissuunnitelman toteuttamisessa komissio perusti vuonna 2012 Euroopan energiatehokkuusfoorumin, joka laatii vihreään talouteen siirtymistä silmällä pitäen konkreettisia ehdotuksia seuraavilla aloilla: "uusiutuviin energialähteisiin investoinnin perusedellytykset", "tavoitteiden asettaminen ja edistymisen mittaaminen" – tältä osin on luotava luotettava indikaattorijärjestelmä, jossa bkt:n lisäksi otetaan huomioon muita tekijöitä ja joka osoittaa politiikkojen tulokset asianomaisilla aloilla ja koko yhteiskunnassa (kilpailukykyyn kehittyminen, työntekijöiden työolojen paraneminen, kierrätysprosentti, energiatehokkuus ja resurssien hyödyntäminen, uusiutuvien energialähteiden osuus, saastumisen vähentäminen) – sekä "kierrätystalous/talouden viherryttäminen". Foorumi esittelee välikertomuksen vuonna 2013 ja loppukertomuksen vuonna 2014.

5.3 Erityisen tärkeää on edetä ympäristöverotuksessa sekä monissa EU:n maissa fossiilisten polttoaineiden osalta myönnettävien tukien vähentämisessä, sillä monien tuotteiden ja palveluiden hinnat eivät heijasta asianmukaisesti tuotannon kokonaiskustannuksia siitä syystä, että saastumisen kustannukset on ulkoistettu. Vapaaehtoiset ympäristömerkintätoimenpiteet ovat osoittautuneet riittämättömiksi erityisesti nykyisenkaltaisessa kriisitilanteessa, jossa yhä useammille kuluttajille oleellista on tuotteen hinta eikä sen ekologinen laatu. Jotta ympäristöpolitiikasta saavutettaisiin laaja-alainen yhteiskunnallinen yhteisymmärrys, on otettava huomioon sen vaikutukset yritysten

kilpailukykyyn sekä sen sosiaaliset seuraukset kansalaisten kannalta niin kutsuttua "energiaköyhyyttä" silmällä pitäen ja laadittava täydentäviä politiikkoja (teollisuus-, kauppa- sekä heikoimmassa asemassa oleville yhteiskuntaryhmille suunnattuja tukipolitiikkoja), joilla vaikutuksia lievitetään. Olisi niin ikään edistettävä verokannustimia, jotta yritysvoitot investoidaan uudelleen hiilidioksidipäästöjen ja muiden haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen (ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtääviä uudelleeninvestointeja varten perustettujen rahastojen kautta), edellyttäen, että niitä hallinnoidaan yrityksissä yhteisesti työntekijöiden kanssa.

5.4 Komissio on hyväksynyt ehdotuksensa seitsemänneksi ympäristötoimintaohjelmaksi, jossa vahvistetaan ympäristöpolitiikan panos siirtymisessä kohti vihreää taloutta. Parlamentin ja neuvoston on hyväksyttävä ohjelma, ja ETSK on antanut oman panoksensa laatimalla asiasta erillisen lausunnon⁽⁷⁾. EU:n monivuotiseen rahoituskehukseen 2014–2020 sisältyy kuitenkin merkittävä ristiriita: EU:n varoja ei investoida eniten niille talouden aloille, joilla hiilidioksidipäästöt ovat suurimmat (asuminen, energia, teollisuus ja liikenne).

5.5 EU:n kauppapolitiikan osalta on otettava huomioon, että hiiliverotuksen korottamisen tulisi velvoittaa – yritystoiminnan siirtymisen riskin vähentämiseksi – asettamaan vastaavanlaiset tuontitullit maille, jotka eivät hyväksy päästöjen vähentämistä koskevia kansainvälisiä sopimuksia. Vaikka hiilimaksut merkitsevät vapaakaupan rajoittamista, kansainvälinen yhteisö on sen jo hyväksynyt toisissa yhteyksissä. Esimerkiksi otsonikerroksen suojelemiseksi laadittuun Montrealin pöytäkirjaan sisältyy mahdollisuus ottaa käyttöön kaupan rajoituksia pöytäkirjan noudattamisen vahvistamiseksi, sillä vapaakauppa ei ole päämäärä sinänsä vaan keino luoda vaurautta kestäväällä tavalla. Ei ole epäilystäkään siitä, että on tärkeämpää estää ilmastonmuutoksesta aiheutuva globaali katastrofi kuin pitää maailmanmarkkinat avoinna tuotteille, jotka aiheuttavat merkittäviä kasvihuonekaasupäästöjä.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

⁽⁷⁾ 20. maaliskuuta 2013 annettu ETSK:n lausunto aiheesta "EU:n 7. ympäristöalan toimintaohjelma", EUVL C 161, 6.6.2013, s. 77-81.